

БРОЈ 10 ЛЕПТА

БРОЈ 10 ЛЕПТА

»Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбс број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

СВЕТЕ ЖРТВЕ

»...Народна Скупштина шаље изјаве дубоког саучешћа ожалостеним и удвешеним породицама и израза пијетета палим жртвама...«
Из Скупштинске одлуке од 13. априла 1918.

Да један народ, који је од своје слободе створио култ, нестане, потребно је прво да тог култа нестане. Грбови и жртве делују као жива снага на савременике и поколења оном тајном силом, која веру чини неразводном од човека, и чини га кадрим, да за њу све да, почев од тамњана па до крви.

У припаднике тога култа долази с правом наш народ који се стотинама година бори за слободу, не сматрајући никакве жртве као преградане. Он и у овим крвавим данима понова скупљује најскупоценијим жртвама своју слободу.

Тим жртвама и мученицима, учињен је у Народној Скупштини на Брфу један трагичан помиса, достојанствено и побожно. У том погледу, нарочито место дато мученицима остигло у Србији и жртвама у познатој добуни у Топлици.

Побуна у Топлици је изазвана једним беспримерним насиљем вршеним у циљу, да се имовина и људи улотребе у борби противу нас избеглих и наших Савезника. Хтело се, да се пшеницом, која је родила у долини Нишаве и Косанице, нахрани бугарски и аустриски крвник; хтело се да син, чији је отац

на обали Црне Реке или на старом разбојишту Груништу, стане пред свог оца, и да му не да да се у ослобођену Србију врати.

Бугари су могли, удружени с Аустријом и Немачком, да нас и победе, али они су врло мало познавали нас, кад су и покушали да учине оно што су хтели у Топлици.

Заостали наш народ могао је и подносити најезду, за коју он верује да је привремена, али никако није могао поднети, да својим хлебом храни крвника свог, и да својом руком бије брата свога.

Како је то нама тамо било тешко поднети, колико је то нама било немогуће учинити, сведоче њихови грбови, њихове склопљене очи, које нас никада видети неће.

Кад се једног дана проломе бране повратку нашем, и врате се дани мира и рада, ређаће нам наши, што нас дочекаше, имена »невиних жртава, које падоше у одбрани народне части и имена.«

Наш народ је дао толико крви у току векова и данашњих дана за ту своју веру у слободу, и толико тамњана поднео слободи опевајући је у својим песмама, да је она постала део наше душе, она је постала наша светиња. Жртве пале за њу, то су светитељи слободе, то су наши светитељи.

УСПЕХ У ХЕЦАСУ

Лондон. — Министарство војно јавља, да је као резултат операција арапских трупа краља Хецаса против жељезничке пруге прошле недеље, дефинитивно заузет један део пруге у дужини од 50 миља јужно од Мона.

ПРОТИВ НЕМАЦА

Рио де Жанеиро. — Бразилијанска влада је наредила реквизицију још многих других немачких естаблишмана и немачке својине, као допуну већ реквизираног добара почетком рата.

Похвала Србима

Генерал Гиома, Командант Савезничких Војска на Солунском фронту упутио је генералу Војовићу Начелнику Штаба Врховне Команде ово писмо: »Српске армије извршиле су у току последњих дана неколико почесних операција у којима су још једном испољиле своје лепе и велике војничке особине, које су сигурна залага за будуће успехе.

Нарочито Шумадијска Дивизија недавно је на најјејачији начин показала своју моралну надмоћност над непријатељем, отевши му изврвним полетом једно значајно утврђење учинивши узалудним све његове противнападе и утврдивши се одмах на освојеном земљишту.

Част ми је молити вас, да изволите испоручити храбрим српским трупама моја честитања и израза мога потпуног задовољства за полет и истрајност са којом су ове ту скоро испољиле

своју вољу да врше значајну улогу у битки која почиње на свима фронтима.

Осим тога, да бих могао наградити официре и војнике који су се нарочито одликовали у тим борбама, бићу веома срећан да их одликујем француским ратним крстовима и да потражим од Владе одликовања за оне који су то нарочито заслужили и које ћете ми ви изволети предложити — Гијома.«

НЕМАЧКО ПРИЗНАЊЕ

Берн. — »Берлинер Тагеблат« саопштава чланак капетана Перзиуса, у коме овај, постављајући као тезу да ли ће немачка офанзива донети победу а затим и мир, пише: »Да ли треба сматрати да ће доћи мир, ако би Споразум најзад био и тучен? Не. Чак ако се рат на копну и заврши нашом победом, ми не можемо да мислимо на пребацивање трупа у Енглеску, доклегод енглеска флота сачува господарство на мору. Нама остаје, међутим, само то да полагамо смањујемо енглеску и америчку поморску снагу сумаренским ратом; њиме ми треба да истиснемо непријатеља са мора. Па колико то времена треба да прође док тиме постигнемо овај циљ?«

Тај свој чланак, који је морао направити врло непријатно изненађење код пангерманиста, он завршава овако: »Нико још не може рећи како ће се завршити овај рат. Али зар се неће моћи да дође до озбиљног компромиса? Требало би једног дана

склопити споразум, јер оба противника знају да један другога уништити не могу. Измирење би данас могло бити лако, пошто из званичног извора: од Јагова и кнеза Лихновског знамо, да до Енглеске нема кривице за отпочињање овог рата, као што је до сада цело немачки народ веровао.«

Ко би смео и помислити пре ове офанзиве да овакве ствари напише у Немачкој? Оне најбоље показују, шта стаје Немачку стварање оно мало територијалних успеха у досадашњој офанзиви.

НАПАД НА ЗЕБРИЦ

Лондон. — Из Амстердама: Према вестима из Келна, командант Зебрица, вице адмирал Шредер хитно је позван у главни стан. Транспортовање немачких рањеника жељезницом и санитарским лађама у Бриц показује, да су Немци имали велике губитке при енглеском препаду на Зебриц. Немачка влада о томе није

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Париз (званично)северно од Авре и у области између Басињи и Ноајона. Северно од Шмен де Дамма извели смо два испада и задобили 25 заробљеника. Одбили смо непријатељске покушаје, којима је претходило живо бомбардовање, северозападно од Ремса, код Сен Мишела Линевињског и у шуми Лепретр. Добили смо заробљенике.

Лондон. — Војни дописник енглеског радиотелеграфа, да је заузетем Кемела од стране непријатеља угро-

хтела у Рајхстагу дати никаквих саопштења. То показује, колико је ефекат произвео енглески упад.

»Везер Цајтунг« јавља, да је посланик Шадман поднео интерпелацију влади, тражећи тачне податке о упаду на Остенде и Зебриц али није добио одговора. Немачки народ — пише лист — није ни мало задовољан разним званичним извештајима, који иду на то, да сакрију и умање страшне последице савезничке успешне акције против две важне немачке поморске базе.

СУМАРЕНСКИ РАТ

Париз. — »Пти Журнал« каже да Немци имају сада 150 до 200 сумаренских јединица. Велике сумаренске крстарице, које су биле намењене за борбу против Америке, показале су неизлечиву слабост и представљале ванредну мету за савезничке топове и торпидере. Бележи као добар предзнак, да за последње три недеље никаква лађа није потопљена у Атлантику или Ла Маншу, и ако се трговачки саобраћај удвојио.

жена равница према северу. Непријатељ се упиње да сломије енглеску војску, а циљ савезника је слабе постепено непријатеља, бирајући положаје, пред којима се непријатељ може задржати врло дуго, и повлачећи се за времена са угрожених положаја.

Непријатељ ће сигурно употребити сву своју енергију за проширење овога успеха, остављајући за доцније нову офанзиву код Амиена, јер се нада да

ФЕЛТОН

КРС:

ЗАВЕРА ЗРИНСКО-ФРАНКОПАНСКА

»Навик он живи ки вгине поштено«. Фр. Кр. Франкопан.

Сутра се навршава 247 година, откако ми, нарочито Хрвати, са пуно поноса, бола и гњева обнављамо успомену на овај тужни датум, успомену на дан, кад је мрски душманин опет једном свирепо запарао у тело нашега народа. Тој успомени посвећујемо ове редове.

I
У време, када су последњи Зрински и Франкопани и њихови једномишљеници засновали покрет који је ишао за тим, да из ропства истргне наше крајеве под Аустријом, жељо царева немачких и аустријских и

муклост и притворство, никакав таленат, недостајање великих политичких концепција, фразирају својом свакидашњошћу кад се пореде са силним и разноликим способностима његових савременика: Луја XIV француског »краља сунца«, славне сабље полске Јана Собјеског, који је овом исто Леополду 1683 г. спасао и престо и престоницу од Турака; реформатора и творца моћне Русије Петра Великога и генијалнога војсковође Карла XII шведског. Једно му се ипак мора признати, а то је тврдоглаво настојање, основа његове политике, да по сваку цену скрши свемоћне великаше мађарске и хрватске. Да то постигне није зазирао ни од каквих средстава. Неуспеси и губици у спољној политици морају се једним делом приписати тој

преокупираности његовој унутрашњим државним проблемима. А свакако је и несрећа његова, што за све време свога дуготрајнога владања није могао наћи државника великих способности, као што је нашао — додуше тек под крај свога владања — војсковођу у лицу принца Евгена Савојскога. У осталом савременици су сложни у том, да Леополд није радио гледао уз себе људе великих способности. Најмоћнија личност на његовом двору био је његов исповедник, језуита.

Дошавши на престо Леополд је нашао државу своју у врло незгодним приликама и спољним и унутрашњим. Један од најмаркантијих његових савременика уједно и његов најопаснији непријатељ био је француски

краљ Луј XIV, који је од Леополда био још у толико срећнијем положају, што је имао и велике државнике и велике војсковође. Кад је он завео ред у Француској и својој краљевској власти подложио целу земљу, једина му је брига била, да и осталој Европи наметне своју вољу. Зато је повео многе ратове највише са немачким царем (ратови за шпанско наследство, холандски рат, рат против Аугзбуршке лиге), који су сви свршили несрећно по Леополда, и у којима је он изгубио многе краје (Фландрију Холандију) као и Шпанију са покрајинама за млађу лозу своје куће.

Припремајући се за те ратове Луј XIV тражио је савезнике, које је убрзао нашао у Турцима. Турско царство било је у оно вре-

ме већ знатно ослабило, и истрошено непрестаним ратовањем и унутрашњим немирима, али је још увек могло у чврстој руци да буде опасно и за државу каква је била Леополдова. Од амбициознога али слабога султан Мехмеда IV није се Леополду било бојати, али је место великога везира узимао преудимљиви и одважни Кара-Мустафа, који је свим силама настојао да реорганизује турско царство и војску и да оживи времена Сулејмана Великога и Мехмеда Соколовића. За време његова везировања Турци су непрестано час са слабијим час са јачим снагама проваљивали у Леополдове југоисточне земље (Хрватску, Славонију, Мађарску), а кад су 1683 год. опсели сам царски Беч, цар је морао побећи из престонице, у коју

ме већ знатно ослабило, и истрошено непрестаним ратовањем и унутрашњим немирима, али је још увек могло у чврстој руци да буде опасно и за државу каква је била Леополдова. Од амбициознога али слабога султан Мехмеда IV није се Леополду било бојати, али је место великога везира узимао преудимљиви и одважни Кара-Мустафа, који је свим силама настојао да реорганизује турско царство и војску и да оживи времена Сулејмана Великога и Мехмеда Соколовића. За време његова везировања Турци су непрестано час са слабијим час са јачим снагама проваљивали у Леополдове југоисточне земље (Хрватску, Славонију, Мађарску), а кад су 1683 год. опсели сам царски Беч, цар је морао побећи из престонице, у коју

